

נקודת הבחירה

מה יוסף? אני נאם בהוצאת מס מהרלוו
ממשרד ארכי הדין שההוצאות?
להגנתי יאמר שאף פעם לא גנבתי או רצחתי. רוב זמני
אני עסוק באימוץ תורה והעשיית מעשים טובים. אזכר
להזרי ולאחי. הא מנספתה טובה על חסד
ותורה.

מה יוסף? אני נאם בהוצאת מס מהרלוו
להגנתי יאמר שאף פעם לא גנבתי או רצחתי. רוב זמני
אני עסוק באימוץ תורה והעשיית מעשים טובים. אזכר
להזרי ולאחי. הא מנספתה טובה על חסד
ותורה.

מה יוסף? אני נאם בהוצאת מס מהרלוו
ממשרד ארכי הדין שההוצאות?
להגנתי יאמר שאף פעם לא גנבתי או רצחתי. רוב זמני
אני עסוק באימוץ תורה והעשיית מעשים טובים. אזכר
להזרי ולאחי. הא מנספתה טובה על חסד
ותורה.

נקודילמה

דיינין שהנגן שופט צבית משפט זו נאשמים שני הנאשמים הננין.

1. מה היית פוסק לגבי דני? האם היית מצבא אוגו קלאו הקצר סאו?
2. מה היית פוסק לגבי יוסף? מדוע? האם היית מצבא אוגו קלאו הקצר סאו?
3. מה וקונס שהיית נותן אל אבז מהנאשמים?

נקודילמה על פקור סס' 1

מה משמעות המבינה המופלגת ע"פ הרמב"ם?
זמה זומה המבינה המופלגת על דני ויוסף?
זמה היא שונה?

הרמב"ם, הלכות תשובה

"רשות לכל אדם נתונה. אם רצה להטות עצמו לדרך
טובה ולהיות צדיק הרשות בידו. ואם רצה להטות עצמו
לדרך רעה ולהיות רשע הרשות בידו."

ננסה להבין זאת בעזרת משל מתוך ספרו של הרב אליהו דסלר:

פקור סס' 2 - הרב דסלר

בעידן לא כל כך רחוק מזנקופזנו, כאשר ניטשה מלחמה בין שני צבאות, נערכו הקרבות בחזית בלבד. השטחים שמאחורי
הקווים היו נתונים תחת שלטון הצבא הפולש, ולא סביר היה שתפרוץ שם התקוממות. מצב דומה שורר בשטחי העורף של
הצבא האחר. כאשר ינצח צד אחד בחזית ויהדוף את צבא האוייב, יתקדם קו הגבול ועיסו מקום החזית. לכן, בפועל,
המלחמה נטושה רק במקום אחד, אף שלפי גלגולי המלחמה יכול קו החזית להיות בכל שטח שתי המדינות.

ומה הקשר לבחירה חופשית?

המשך פקור סס' 2 - הרב דסלר

כזה הוא עדה הפעולה של הבחירה. לכל אדם יש בחירה חופשית בנקודה שבה האמת (כפי שאדם רואה אותה) תוקפת את
האשלייה אשר יוצר בו כוח העקר, כלומר בקו החזית.

נקודילמה

האם אנה יוצא
לצבא מהי נקודת
המבינה סוף?

ננסה להבין בעזרת דוגמא. למשל, יהודים רבים שומרי מצוות נוטים לדבר רע על הזולת,
בעוברים על איסור לשון הרע, תוך התעלמות מחומרתו של חטא זה. אולם אנשים אלה
לא יחלמו לחלל שבת או לא להניח תפילין מפני שחונכו לקיים מצוות אלה, אם כן, להם
בעצם אין בחירה בקיום מצוות אלה.
אדם בוחר רק במצב שמתעורר בו רצון להתנהג בניגוד לאמת הטמונה בהשקפת עולמו,
והכוחות המושכים לכל צד הם פחות או יותר שקולים.
הנקודה שבה חסוך זה קיים משתנה כמובן מאדם לאדם אך אין אדם שאין לו נקודת
בחירה במקום כלשהו על פי סולם הערכים שלו.

המשך מקור מס' 2 - הרב דסלר

יש לזכור כי נקודת בחירה זאת אינה נשארט סטאטיט (=קבועה, בלתי משתנה), אצל האדם. עם כל בחירה טובה המתבצעת בהצלחה, עולה האדם לרמה רוחנית גבוהה יותר. כלומר, נקודות שהיו קודם לכן בקו החזית עברו לשטחי העורף, בשליטת היצר הטוב, ופעולות שיעשו בשטח זה יתבצעו ללא מאבק וללא בחירה.

נקודילטה

אילו פולואו לאם
אליים היום הם נכר ז"ל
האולי?

המשך מקור מס' 2 - הרב דסלר

יש וכך כמזבן להיפך. ויתור לטובת הרע, מסיג את גבולו של הטוב. ומעשה שקודם לכן עלה לאדם במאבק עם מצפוניו ייעשה מעתה ללא בחירה כלל.

נקודילטה

נסו אלאו מה היקל בין הסיקה הנ"ל לבין
מאמר ג"ל "עצרה לזכר עברה"?

המשך מקור מס' 2 - הרב דסלר

אם כך, לכל אדם בחירה חופשית בנקודת הבחירה שלו, אך מיקומה של נקודת הבחירה נקבע על ידי גורמים שונים. לעיתים, בחירותיו הקודמות של האדם עצמו הן אלה שגורמות לנקודת הבחירה לעלות ברמה המוסרית או לרדת. ולפעמים, גורמים מחוץ לשליטת האדם הם הקובעים את מקום המאבק. לדוגמא, ההשגחה האלוקית קובעת שאדם יוולד בסביבה מסוימת, מוסרית יותר או פחות.

דוגמא מעניינת לדבר אפשר לראות אצל לוט, אחיינו של אברהם:
"ויזכור אלוקים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה" (בראשית יט, כט)
באיזו זכות ניצל לוט מהפיכת סדום?

3

מקור מס' 3 - רש"י (בראשית יט, כט)

זהו זכירתו של אברהם על לוט? נזכר שהיה לוט יודע שעשה אשתי של אברהם ושמע שאמר אברהם במצרים על שרה "אחותי היא" ולא גילה הדבר שהיה חס עליו, לפיכך חס הקב"ה עליו. הרב נתן צבי פינקל מסלבודקה אומר שיש פה לכאורה הסבר תמזה ביותר. העובדה שלוט פגע זרים בסדום והפיציר בפניהם שיבואו לביתו (למרות שאנשי סדום דנו מכניסי אורחים למוות) ואף סיכן את חייו כדי להגן עליהם מפני ההמון (בראשית יט, ט), כל זה לא נחשב לו כלל! מה שנזכר לזכותו שלא היה בוגד ומלשין, שנמצע מלמסור את דודו לידי רוצחים.

נקודילטה

נסו אלאו מהו
דווקא השגיחה של
אלו היא לו שהזיחה
אילו אלו הנכס
האולי?

.....
אישיותו של אברהם היתה התגלמות מידת החסד. כל מי שהי במחיצתו ספג לקרבו את אהבת החסד אשר אפיינה את כל הליכותיו, עד כדי נכונות למסירות נפש למען החסד. לוט הונך בביתו של אברהם ולמד ממונו את דרכי החסד, ולכן הכנסת אורחים לא הייתה נקודת בחירה לגבי לוט. אם כך, התנהגות הנובעת מחינוך או מחיקוי היצוני איננה קניינו של האדם, ולא תעמוד לזכותו ביום הדין.
מה עומד לזכותו? רק מה ששלו באמת. ניצחון על נטיה שלילית במעשה מסויים בדרגה האישית שלו, צורת התנהגות שלא הונך עליה, מעשה שהיה עליו לעשותו בבחירה מודעת ושקולה.
יש לזכור כי הולשתו של לוט היתה תאוות הבצע, בגלל תאוות הבצע שלו עזב את אברהם, ותאוות הבצע הביאה אותו דווקא לסדום. סלידתו הטבעית מובגידה הדודו היתה בפניו כנגד המחשבה על העושר שיירש כשאר בשרה היחיד של שרה. והתנאים לבחירה אמיתי אכן התקיימו.
(סוד המוסר מתוך "מכתב מאליהו מותאם לקורא בן זמננו הרב א.א. דסלר)

מה ינאלו אלהל נקודת המטל של 'נקודת הבחירה' לו האופן לו אנחנו שופטים ו'מכילים' בני אדם אחרים?
ניצד היא ינאלו אלהל לו היום אנו אצלנו?
מה אליים כדי אלהל אר נקודת הבחירה אלקים יוגר לזוה?

